

POHJOIS-KARJALAN MAATALOUSNÄYTTELY RÄÄKKYLÄSSÄ ELOKUUSSA 1936

Pohjois-Karjalan maatalousnäyttelyjen historiaa

Maatalousnäyttelyjen voidaan katsoa kehittyneen 1888 perustetun Pohjois-Karjalan Maanviljelysseuran maanviljelyskokouksista ja niiden yhteydessä järjestetyistä näyttelyistä. Ensimmäinen maanviljelyskokous ja näyttely pidettiin Joensuussa 1890. Sitä seurasivat maanviljelyskokoukset Enossa 1897, Kiteellä 1898, Joensuussa uudelleen 1899, Nurmeksessa 1900, Kesälahdella 1901 ja Polvijärvellä 1902. Polvijärven kokouksessa päätettiin, ettei kokouksiin liittyviä näyttelyjä järjestetä joka vuosi, koska pitäjiin perustetut maamiesseurat olivat alkaneet pitää omia näyttelyitään. Maanviljelysseuran kokouksia ryhdyttiin pitämään näiden pitäjänäyttelyiden yhteydessä. Seuraava koko maakuntaa käsittävä yhteisnäyttely oli vasta 1905.

Pohjois-Karjalan Maanviljelysseuran ensimmäisiin suuriin tehtäviin kuuluikin näyttelyiden järjestäminen ja maamiesseurojen järjestämien näyttelyiden ja tapahtumien avustaminen ja ohjaaminen.

Aluksi maanviljelyskokousten ja näyttelyiden tärkein osa oli keskustelutilaisuudet, joissa asiantuntijat alustivat ajankohtaisista aiheista. Pian näyttelyiden tehtäväksi asiantuntijaluentojen lisäksi tuli esitellä karjanjalostuksen tuloksia sekä uusia viljelymenetelmiä ja maatalouskoneita. Ajan kuluessa näyttelyihin tuli mukaan työnäytöksiä, työkilpailuja ja havaintopalstoja. Niihin tulivat mukaan kaikki maatalouden osa-alueet, metsänhoito, kotitalous ja käsityöt. Maatalousnäyttelyistä tulikin suosittuja kesätapahtumia, joihin osallistui viljelijöiden lisäksi myös kaupunkilaisväistö. Maaseudun välle ne olivat kesän kokokohta. Viljelijät tutustuivat alansa uusimpiin menetelmiin, koneisiin ja laitteisiin ja saivat tietoa tilansa hoitoon. Kaupunkilaiset pääsivät tutustumaan maaseudun elämään. Kaupunkilaisia kiinnostivat erityisesti kotieläinosastot. Näyttelyiden ohjelmaan tuli myös kulttuuriohjelmaa, musiikkia, voimistelu- ja kansantanssiesityksiä. Myös juhlaillat kuuluivat usein lauantai-illan ohjelmaan. Sunnuntaina oli juhla jumalanpalvelus, joksi ajaksi näyttelytoiminta pyrittiin hiljentämään.

Rääkkylän maamiesseurat, paikkakunnan osuustoiminnalliset ja kaupalliset yritykset hakivat Pohjois-Karjalan Maanviljelysseuralta maatalousnäyttelyä vuodelle 1936.

Rääkkylä saikin järjestettäväkseen koko maakuntaa käsittävän maatalousnäyttelyn. Näyttely järjestettiin elokuun 15 ja 16 päivinä 1936. Maatalousnäyttely oli ensimmäinen suur tapahtuma Rääkkylässä. Kunnassa tuolloin oli asukkaita n. 6.400. Näyttelyn rakentamisessa ja purkamisessa oli satoihin nouseva talkooväki. Näyttelyn järjestämisen vastuu oli paikkakunnan maamiesseuroilla, osuustoiminnallisilla ja kaupallisilla yrityksillä sekä järjestöillä. Pohjois-Karjalan Maanviljelysseura valvoi ja ohjasi näyttelyn järjestämistä. Rääkkylän marttayhdistyksillä oli valtava työ muonittaa tuhansiin nouseva näyttelyväki. Näyttelyn päätoimikunnan puheenjohtajana oli Eero Kankaanrinta ja varapuheenjohtajana Eljas Hirvonen.

Maatalousnäyttelyssä järjestettävien kilpailujen palkinnoiksi saatiin yli 10 liikkeeltä ja järjestöltä erilaisia esineitä, hopeisia astioita ja pokaaleja sekä rahaakin, joilla päätoimikunta voi ostaa lisää palkintoja ja teetättää kaiveruksia pokaaleihin ja muihin palkintoesineisiin.

Jo aamuvarhaisesta lähtien lauantaina elokuun 15 päivänä Rääkkylän kirkonkylässä oli liikkeellä runsaasti ihmisiä. Vieraita saapui ympäristöpitäjistä ja kaikkialta maakunnasta laivoilla, autoilla, moottoreilla, veneillä, polkupyörillä ja hevosilla. Erinomainen sää suosi näyttelyä. Yleisöä kävi

maatalousnäyttelyssämme 8000-9000 henkilöä. Avajaisjuhlan alkaessa näyttelykentällä oli jo pariin tuhanteen (2.000) henkilöön nouseva näyttelyväki.

Avajaisjuhlan ohjelma alkoi ”Karjalaisten laululla” Joensuun suojeluskunnan torvisoittokunnan säestyksellä. Tervehdyspuheen piti kirkkoherra Lauri Halttunen toivottaen läänin maaherran ja yleisön tervetulleeksi Rääkkylän pitäjän maatalouden ja sen moninaisten eri toimintojen juhkakatselmukseen. Kirkkoherra kohdisti kiitoksen sanansa läänimme Maaherralle siitä harrastuksesta, jota hän on osoittaa Pohjois-Karjalalle ja sen maatalousväeställe. Sitä todistaa se aulius, miten Maaherra osallistuu maakuntamme yhteisiin rientoihin. Nytkin me näemme hänet keskellämmme tervetulleena vieraana. Kirkkoherra tervehti näyttelyyn saapuneita pitkämatkalaisia puhujia ja juhlayleisöä. Puhuja lausui, etteivät rääkkyläläiset ole valmistaneet tätä näyttelyä kerskaillakseen työllään, vaan antaakseen muullekin maakunnallemme omin silmin todeta, että täälläkin tehdään uutteraa työtä yhteisen isämaamme menestykseksi. Kirkkoherra pyysi maaherraa avaamaan näyttelyn.

Maaherra Gustaf Ignatius astui puhujakorokkeelle yleisön välittömien suosionosoitusten seuraamana. Avauspuheessaan maaherra totesi, että kulunut suosiollinen kesä palkitsee maamiehen aherruksen ilahduttavin sadoin. Kuinka toisin mielin kokoонnumme tällaiseen näyttelyyn nyt, kuin aikaisemmin, jolloin kesä ei ole ollut niin myönteinen kuin nyt. Tämä taloudellinen varmuudentunne lisää myös maamme puolustuskuntoisuutta. Puheensa maaherra lopetti kohottamalla 3-kertaisen eläköön-huudon Pohjois-Karjalalle. Tähän kehotukseen yhdyttiin voimakkaasti.

Kirkonkylän kansakoulun opettaja Anni Autio oli kirjoittanut maatalousnäyttelyä varten juhlarunon ”Kyntäjät vapaan maan”. Runon lausui tiemestari Otto Piipponen.

*Aurinko loistaa
vaaleat vainiot lainehtii
Koittanut on suven suloisin hellintähetki,
Kaartuvi ylhäällä sininen sanaton korkeus,
hyrisee hiljaa hyttysten huoleton kuoro.*

*Tuleentuu tähkä
kypsänä vuottavi kultainen vilja.
Tienoot on täynnä kiireistä tahtia työn.
Nuorten iloiset äänet kantavi kauas.
Kypsä on vilja, tullut on ihmisen vuoro.*

*Seuraten tahtia työn
syrjässä yksin istuvi isäntävanhus.
Kuulevi kaikki kesäiset äänet
Kasvoill’ on ajan aatelimerkit; merkit huolten ja työn.
Vuosien taa hän aatosten kulkea antaa*

*Istuvi kauan
hän yksin, ääneti; mietteissään.
Aatokset vuosikymmenien taakse kulkee,
isävainajan kokemat taistelut, murheet mielessään.
Monet kipeät kärsimykset hän sieluunsa sulkee.
Työntekijä nuori – menneet on salassa sulta,
joka askel poljet sa tuskien pyhää multaa.*

*Kauniina, paisteessa päivän
kultainen vainio lainehtii.
Tämä paikka – tuskien kärsimysnäyttämö ennen,
sotakenttänä kotiseutumme kultainen,
sadat silvottiin, kalleimpansa puolesta kuoloon mennin.
Tässä aurinko kypsytää nyt kaunista viljaa,
se on pyhää peltoa – astele hiljaa, hiljaa!*

*Yhä seisovi vanhus
yksin miettien paikoillaan.
Hän nojaa pellon kivistä tehtyyn aitaan,
kyynele silmässään yhä kertaillen
mitä vaikeita vaiheita vanhemmat kokea saikaan.
Mistä saatiin kiitosmieli, ja rauha ja tyytyväisyys,
vain seurana halla, ja nälkä, ja avuton yksinäisyys.*

*Liittävi hän
kädet ristihin känsistyneet.
Alas hiljaa, nöyränä painavi päänsä harmaan:
”Sinä Suuri Luoja, kaitsija kansojen,
Sinä tuskissa tummien hetkien voit avun armaan
Sinä siunasit tuskat ja taistelot kärsivän Suomen,
Nyt siunaa vapaan kansasi uusi ja ihana huomen.”*

*Me seisomme koitossa nousevan aamun.
Me tunnemme: väistyi jo halla ja yö.
Pois siirtyvän näimm jo öisen haamun,
me vietämme juhlaa päivän ja työn.*

*Me kynnämme, kylvämme kallista viljaa,
aura painuvi vakohon vapaan maan.
Me korjaamme satoa nöyrinä, hiljaa,
Ja katsomme lahjojen antajaan.*

*Kuin isiämme ennen, meitä
myös ilo ja murhe ympäröi.
Vie Korkein useinkin kärsimysteitä,
kun omakseen sielumme sinetöi.*

*Kotiseutumme kaunihin kasvojen eessä
valan vanna tahdomme kallihin tään:
Es’-isäin uskon ja tarmon ja kunnan
me tahdomme nostaa elämään!*

*Kun päättyvi juhla ja elämän arkeen
me viemme tunnuksen kauniin tään,
niin silloin heikkokaan elämäntyömme,
ei kokonaan hedelmää vaille jää.*

*Kuin ennen – lukemattomat kerrat –
meitä vastakin auttavi Taivahan Herra.*

Maanviljelysneuvos J. Jyske piti juhlaesitelmän, jossa hän käsitteli maataloutemme kehitystä lyhyen historiamme aikana ja hahmotteli tulevaa maatalouden ja maaseudun elämän kehitystä. Aluksi Jyske totesi sen valtavan nousun mikä Suomen maataloudessa on viimeisten vuosikymmenten kuluessa tapahtunut. Samaa luovan työn suursaavutuksia on todettavissa myös kotimarkkina- ja vientiteollisuuden aloilla. Suomalainen työ ja yritteliäisyys ovat luoneet arvoja, jotka ovat kääntäneet koko maailman huomion pohjoiseen maahan. Samoin ovat taiteilijamme ja urheilijamme lisänneet maamme tunnettavuutta myönteisessä mielessä (Berliinin olympialaiset olivat juuri päättymässä maatalousnäyttelymme aikaan). Työ ei ole kuitenkaan yksinomaan tämän hetken työtä, vaan pohjautuu se esi-isiemme vuosisadasta toiseen, vaikeissa oloissa suoritettuun uurastukseen, jossa maanviljelijäväestöllämme on erikoisen suuri osuus. Tämän jälkeen hän kosketteli maataloudellisten järjestöjen kehityskaarta ja niiden tekemää arvokasta työtä suomen maaseudun hyvinvoinnin kehittämiseksi viimeisten vuosikymmenten aikana. Lopuksi maanviljelysneuvos toi Suomen Maatalousseurojen Keskusliiton valtakunnan tervehdyksen ja onnitelut Rääkkylän maamiesseuroille ja marttayhdistyksille.

Juhlan jälkeen näyttelyvieraat hajaantuivat näyttelyalueella ja eri puolilla kirkonkylää oleville näyttelypaikoille tutustumaan mielenkiintoisiin nähtävyyksiin ja esityksiin. Näyttelykentällä, joka oli Vuorilahden tien varressa sijainneella suojeluskunnan urheilukentällä, olivat maataloudellisten järjestöjen ja liikkeiden näyttelypaviljongit ja osastot sekä kotieläin-, kone- ja maataloustarvike- ja metsätalouden osastot. Kotiteollisuusosasto oli kansakoululla, kotitalousosasto Kauppalan juuri uudelleen sisustetussa kavinavetassa. Maatalouskerhon näyttelyosasto oli kunnantoimistolla. Näyttelytoimisto sijaitsi Vuorilahden tiehaarassa Rääkkylän Kauppa Oy:n toimitalossa entisessä apteekin huoneistossa.

Kattotiliä. Kuva: Raimo Virkkusen arkisto.

Kotieläinosasto käsitti hevos-, nautakarja-, sika-, lammas- ja siipikarjaosastot. Hevososastolla oli yli 30 hevosta. Pohjois-Karjalan Hevosjalostusliitto yhdessä puolustuslaitoksen kanssa oli järjestänyt hevosenkennä näyttelyn ja armeijan kengitysseppä suoritti työnäytöksenä hevosenkengitystä. Nautakarjaosastolla oli yli 40 lehmää, vasikkaa ja sonnia. Sikaosastolla oli siitoskarjuja ja emakoita

porsaineen. Lammasosastolla oli uuhia vuonineen. Siipikarjaosasto oli pääosin maatalouskerholaisten ylläpitämä.

Kauppalan navettaan sijoitetulla kotitalousosastolla oli omat osastot ruokataloudella, kodinhoidolla ja puutarhahoidolla. Osastoilla oli omat kilpailunsa. Esimerkkinä mainitsen vain kodinhoito-osaston kilpailun kotitekoisen saippuan teossa. Näistä osastoista vastasivat pääasiassa Rääkkylän Marttayhdistykset.

Miesten käsitöitä. Kuva: Raimo Virkkusen arkisto.

Kirkonkylän kansakoululle sijoitetun kotiteollisuusosaston miesten käsityösosastolla oli näytteillä Rääkkylässä tehtyjä huonekalustoja, veneitä, rekiä, kangaspuita ja muita pussia käyttötavaroita ja -esineitä. Naisten osastolle oli tuotu näytteille ennätysmäärä, viidettä sataa, käsityötä ja kudonnaista. Erikoisesti herätti huomiota miesten ja naisten kotitekoiset pukukankaat. Sanomalehti Karjalan Maa kirjoitti, että Rääkkylän kotiteollisuusosasto ylitti niin määrältään kuin laadultaan maakuntamme suuremmisakin kunnissa järjestettyjen maatalousnäyttelyiden kotiteollisuusosastot.

Päänäyttelyalueella Pohjois-Karjalan Maaviljelysseuralla oli oma suuri paviljonki, jossa oli mm. siemennäytteet. Paviljongissa oli myös kalatalousosasto, jossa oli näytteillä kalataloustuotteita ja kalastusvälineitä sekä havaintoesityksiä kalavesien hoidosta. Pohjois-Karjalan Metsänhoitolautakunnalla oli oma paviljonki, jossa tilastoin ja havainnollisin kaavakuvien esiteltiin metsävarojamme, metsien kulutusta ja hoitoa. Samoin Pohjois-Karjalan Meijeriliitolla ja Rääkkylän Osuusmeijerillä oli yhteispaviljonki, jossa esiteltiin meijeritaloutta.

Pienten keksintöjen osasto ja museoesineiden näyttely oli sijoitettu näyttelykentän laidassa olevaan suntio Jussi Hirvosen riiheen.

Maatalouskerholaisilla on oma osastonsa. Kerholaiset ovat asettaneet näytteille viljelemiään tuotteita, valmistamiaan säilykkeitä ja talvisin käsityökurseilla valmistamia käsitöitä. Kotieläinosastolla on useita eläimiä ja eläinryhmiä, joissa on merkintä siitä, että eläimet omistaa maatalouskerholainen. Siipikarjaosasto on pääasiassa maatalouskerholaisten ylläpitämä.

Maatalouskerholaisilla on omat kilpailunsa kurkkupenkin ja perunalaatikon (laudasta tehty perunan keruu- ja idätyslaatikko) tekemisessä. Erikoisuutena kerholaisilla on Paksuniemessä meijerin

rannassa ”kauppakasvipuuha”, kurkunsuolausnäytös. Loviisan tynnyritehtaalta oli ostettu 140 kappaletta uusia tynnyreitä, ”nelikoita” joihin nuoret kerhotytöt ja -pojat suolasivat omalla ”salaisella reseptillään”, kasvattamiaan avomaankurkkuja. Suolaustapahtumaa johti neuvoja Muurinen. Aikaisemmin suolattuja kurkkuja tarjoihtiin maistiaisina. Kerholaisten ”kurkkunelikoita” oli myytävänä maatalouskerhon osastolla.

Maanviljelysseuran paviljonki. Kuva: Pohjois-Karjalan Maataloussäätiö.

Maatalouskerholaisten osaston taso todisti, että kerhotoiminta pitäjässä on laajaa ja monipuolista. Maatalouskerholaisten osastoa maakunnan lehdet ylistivät. Sanomalehti Karjalan Maa kirjoittaakin, että Rääkkylä on maatalouskerhotyössä maakunnan edistynein pitäjä.

Lauantaina alkaen klo 20.000 oli maatalousnäyttelyn juhlaillat suojeluskunnan talossa, Pirttikalliassa. Iltamissa oli Joensuun suojeluskunnan soittokunnan esityksiä. Rovastin rouva A. Valkama esitti veljensä maisteri Eero Kankaanrinnan pianolla säestämänä yksinlaulua. Maatalousneuvoja V. Hämäläinen esitti lausuntaa. Maisteri Elli Saario esitelmöi ruokataloudesta ja sen edullisemmaksi ja terveellisemmäksi tekemisen mahdollisuuksista. Esitelmän karjataloudesta ja sen kehittämismahdollisuuksista piti agronomi Tatu Nissinen. Kirkonkylän nuoret esittivät laulunäytelmän ”Saimaan rannalla” Lopuksi tanssittiin.

Lauantai-illan ohjelmassa oli pitäjän alueen maamiesseurojen järjestämiä tansseja kylissään.

Juhlajumalanpalvelus pidettiin Rääkkylän kirkossa sunnuntaina alkaen klo 10.00. Jumalanpalvelus radioitiin valtakunnanverkkoon. Maatalousnäyttelyn jumalanpalvelus oli historian ensimmäinen radiolähetys Rääkkylästä. Lähetys tapahtui puhelimen kautta.

Sunnuntaina 16.8. klo 14.00 alkaneen näyttelyn pääjuhlan ohjelma oli runsas ja asiapitoinen.

Ohjelma aloitettiin Joensuun suojeluskunnan soittamalla Isänmaan virrellä, johon yleisö yhtyi. Näille juhlille huolellisesti valmistautunut Rääkkylän sekakuoro kanttori Yli-Herojan johdolla esitti Kilpisen sävellyksen ” Isänmaan kasvot” ja Talkoopolskan Södermanin ”Talopoikaishäistä.”

Näyttelyn juhlayleisöä. Kuva: Pohjois-Karjalan Maataloussäätiö.

Juhlapuheen piti pastori Antti Kukkonen. Hänen puheensa käsitteli valtion viimeaikaisia toimenpiteitä maamme kehittämiseksi. Puhe keskittyi erityisesti Pohjois-Karjalan ja sen maaseudun kehitysnäkymiin. Kukkonen arvosteli valtiovallan vähäisiä toimenpiteitä rajaseutualueiden kehittämiseksi.

Tohtori N. A. Osara piti juhlaesitelmän Suomen metsätaloudesta. Puheessaan Osara totesi, että maatalousnäyttelyt yleensä kulkevat maatalouden merkeissä, mutta sen rinnalla ei ole unohdettava maamme vihreää kultaa -metsää. Osara selosti metsätalouden ja sen tuoton kehitysvaiheita kaukaa esi-isiemme ajoista lähtien. Osara piti tärkeänä, että metsän hävitys saadaan loppumaan. Tämä edellyttää metsänistutuksen ja metsänhoidon lisäämistä. Hän selvitteli valtion nykyistä suhtautumista yksityismetsän omistajiin ja heidän metsiinsä, todeten sen olevan kehittymässä myönteisemmäksi, kun valtio on lisännyt avustusvaroja metsänraivaukseen ja suoalueiden kuivattamiseen.

Maisteri Elli Saario piti esitelmän taloudesta ja kodinhoidosta. Maisteri Lauri Saloheimon esitelmä käsitteli suon kuivattamista ja suoviljelyä.

Pääjuhla päättyi palkintojenjakoon ja Pohjois-Karjalan Maanviljelysseuran johtajan K.A. Herkamon loppupuheenvuoroon, jossa hän mm. lausui, että Rääkkylän maatalousnäyttely oli siunaukseksi pitäjälle ja antoi uskoa maamiehen työlle. Johtaja Herkamo esitti kiitokset maamiesseuroille, yhdistyksille ja liikkeille, jotka ovat olleet vaikuttamassa näyttelyn onnistumiselle.

Maatalousnäyttelyn ohjelmaan sisältyi metsänhoitaja K. A. Räsänen johdolla tehty metsäretkeily, joka tehtiin Kankaanrinnan metsiin. Metsäretkeilyyn osallistui 50 henkilöä. Tohtori Osara osallistui myös metsäretkeilyyn. Retkeilyn päätyttyä tohtori Osara piti lyhyen puheen, jossa hän kehotti retkeilijöitä viemään kotiinsa mukanaan ja säilyttämään ne virikkeet, joita matkan aikana oli saatu metsänhoitoon.

Kyntäjä ja kilpailusuoritus. Kuva: Raimo Virkkusen arkisto.

Näyttelyssämme oli runsaasti kilpailuja, joista useimmat olivat myös työnäytöksiä. Oli kyntö-, ojanpuhdistus-, metsänraivaus-, halonhakkuu-, heinäseipäänteko-, hevosenpuhdistus- ja esittelylehmien puhdistus- ja lypsy, kalanperkaus- ja astianpesukilpailuja.

Maatalousnäyttely päättyi sunnuntain iltajuhlaan ja tanssiaisiin suojeluskuntatalolla, Pirttikalliassa.

Lippujen hinnat: Yleislippu Smk 15, Päivälippu Smk 10, Juhlailtamat Smk 8.

Ilkka Simanainen
marraskuussa 2013

Lähteet:

Marja Simola: Otteita ProAgria Pohjois-Karjalan 125-vuotistaipaleelta
Kunnanvaltuuston ja -hallituksen pöytäkirjat
Sanomalehdet Karjalainen ja Karjalan Maa